

Формування особистісної готовності практичних психологів до професійної діяльності

Олександра Алексюк

магістрантка ННІ психології,

ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна

Ганна Гончарова

кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології,

ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,

ORCID: 0000-0001-9366-4591

Останнім часом професія психолога стає все більш популярною, що обумовлює вдосконалення процесу підготовки фахівців різних напрямків у сфері психології: клінічні психологи, психотерапевти, практичні психологи у дитсадках, школах, університетах, організаційні психологи, коучі та ін. Необхідною частиною такої підготовки є формування у майбутнього психолога особистісної готовності до практичної діяльності, зокрема, консультативної взаємодії з клієнтами.

Питання формування готовності особистості до майбутньої професійної діяльності вивчали різні автори: О. Ф. Бондаренко, С. П. Дерев'янку, Є. П. Ільїн, О. О. Бодальов, І. Н. Андрєєва, Н. В. Чепелева та ін. Їх роботи вказують на те, що у професійній діяльності психолога, важливу роль відіграють не тільки професійні, а й особистісні якості.

«Словник психолого-педагогічних термінів» тлумачить готовність до трудової діяльності як: «інтегральне особистісне утворення, що включає стійке прагнення до праці в цій галузі, наявність адекватних знань, умінь, навичок, а також комплекс індивідуально-типологічних, соціально-психологічних особливостей особистості, які зумовлюють високу ефективність її професійного функціонування в цій галузі» [1].

Тобто, готовність до професійної діяльності — це сукупність професійних знань, умінь і навичок, отриманих в період професійного навчання, а також рис особистості, її переконань, здібностей, інтересів тощо.

В структурі особистісної готовності психолога до практичної діяльності можна виділити такі складові (цей перелік не є вичерпним): мотивація діяльності, високий рівень комунікативних й організаторських навичок, емоційна стійкість, здатність до саморегуляції, розвинена емпатія, незалежність суджень [2], ставлення до себе та до діяльності. Найбільші та найважливіші групи ставлень — ставлення до себе, до інших, та до діяльності, «які постійно зазнають змін, є індикаторами перетворень особистості людини, в процесі проходження нею певних етапів життя» [3].

За І. Вишневською та А. Фрадинською, «основною внутрішньою умовою особистісної готовності майбутнього психолога є: «адекватна мотивація, що відображає його ставлення до професійної діяльності як суспільно значущої справи; вольова регуляція, що передбачає вміння психолога організувати

ефективну професійну діяльність; розвинене рефлексивне мислення, що допомагає осмислити професійні завдання, правильно оцінити свої здібності, необхідні для вирішення цього завдання» [4].

До важливих чинників формування особистісної готовності практичних психологів до діяльності відносяться внутрішні (індивідуально-психологічні умови): біопсихічні й фізіологічні особливості, соціально-професійна активність, мотиви і смисли професійної діяльності, потреба в реалізації свого професійно-психологічного потенціалу, а також зовнішні чинники — соціально-економічні умови, провідна навчально-професійна та професійна діяльність, особистісна підготовка [5].

Стосовно формування особистісної готовності в процесі навчальної діяльності, то Н. Гуртовенко зазначає, що дуже важливе значення має «виховувати любов до професії, захопленість, готовність до подолання різних труднощів, безмежне прагнення творити, шукати, осмислювати та впроваджувати передові ідеї та кращий досвід», поряд із «озброєнням студентів глибокими теоретичними знаннями, міцними навичками та вміннями, необхідними для успішної роботи» [6].

До ефективних форм роботи із психологами, що допомагають формувати особистісну готовність до професійної діяльності (консультативної взаємодії), відносять, зокрема:

- тренінги, які сприяють розвитку особистісних якостей, відпрацюванню професійних навичок [7];
- супервізії та обмін досвідом, що допомагають сформувати адекватне уявлення про себе як про спеціаліста, визначити власні особистісні якості та напрямки для їх вдосконалення [8].

Отже, особистісна готовність психологів до професійної діяльності є складною структурою, яка поєднує в собі прагнення займатися певною роботою, інтерес до неї, готовність діяти відповідно до правил професійної етики, здійснювати самоконтроль та до кінця доводити розпочату справу тощо. А формування особистісної готовності психологів до практичної роботи можна визначити як становлення необхідних установок, розвиток та вдосконалення власних особистісних якостей, що допомагають фахівцям здійснювати професійну діяльність на високому рівні, з оптимальними витратами власних ресурсів. Формуванню особистісної готовності психологів до практичної діяльності сприятиме участь в тренінгах та супервізійних групах.

Ключові слова: особистісна готовність, консультативна взаємодія, професійна діяльність, практикуючий психолог.

Список використаних джерел

1. Словник психолого-педагогічних понять і термінів [Електронний ресурс].-Режим доступу: <http://osvita.ua/school/method/psychology/1270/>
2. Шолох О. А. Формування особистісної готовності майбутніх психологів до професійної діяльності / Шолох О. А. // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету

- імені Т. Г. Шевченка. Педагогічні науки. / Чернігівський національний педагогічний університет імені Т. Г. Шевченка; гол. ред. Носко М. О.-Чернігів: ЧНПУ, 2018.-Вип. 150.-С. 162-166.*
3. Гончарова Г. О. *Особливості розвитку ставлень майбутніх працівників підрозділів превентивної діяльності Національної поліції України до соціально-професійного оточення.- Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата психологічних наук за спеціальністю 19.00.06-«Юридична психологія».- Харківський національний університет внутрішніх справ, Харків, 2018.*
4. Фрадинська А. П. *Професійна та особистісна готовність психолога до діяльності // А. П. Фрадинська, І. В. Вишневіська // Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна».-2017.-№ 13.-С. 67–70.*
5. Кавуненко Н. В. *Визначення змісту та структури особистісної готовності до професійної діяльності [Електронний ресурс] / Н. В. Кавуненко, О. І. Бондарчук // Студентський альманах Інституту менеджменту та психології ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України.-2012.-№1*
6. Гуртовенко Н. В. *Умови формування готовності до професійної діяльності педагогів у процесі вузівської підготовки / Н. В. Гуртовенко // Проблеми сучасної педагогічної освіти. Педагогіка і психологія. – 2013.-№ 40 (1). – С. 90–95.*
7. Романовський О. Г. *Педагогічні умови формування толерантності у майбутніх психологів у вищих навчальних закладах / О. Г. Романовський // Теорія і практика управління соціальними системами.-2010.-Вип. 3.-С. 29–32.*
8. Бойко Ю. Ю. *Психолого-педагогічні шляхи формування психологічної готовності майбутніх юристів до професійної діяльності в процесі фахової підготовки / Ю. Ю. Бойко // Проблеми загальної та педагогічної психології.-2010.-Т. XII.-Ч. 2.-С. 35–42.*